

Eigen-Wijs

Een trimestriële uitgave van **VONAC** vzw, de pedagogische begeleidingsdienst & navormingscentrum van **VOOP** vzw – Vlaams Onderwijs OverlegPlatform.

Jaargang: 10

Nummer: 30, april 2011.

In dit nummer vind je:

Wegwijs

Voorwoord (p.2)

(...de volgende en opnieuw...)

Wie, waar & hoe? (p.3)

(...met weer een zeer trouw team...)

Kijken in de School

“ Het gedragsstappenplan”

Door Maya Dammans en Geertrui Sarens (p.4)

(OOBC Nieuwe Vaart beschikt over een knap uitgedokterd gedragsstappenplan!)

April thema

“De centroscoop: Zelfevaluatie binnen kwaliteitszorg!”

Door Johan Royeaerd (p.6)

Bij Bert op de koffie

“Bert Murawski neemt ons opnieuw op de koffie met een bijzondere, eigenzinnige bijdrage over een boek...” (p.9)

Studiedagen - Vormingen

De pedagogisch adviseurs lichten kort hun opgedane kennis tijdens gevolgde studiedagen toe. (p.11)

Prikbord

Onder deze rubriek kan een ieder die zich geroepen voelt zijn opmerkingen, vragen, suggesties en dergelijke kwijt. (p.14)

Agenda

Wat voor interessants is er te doen? (p.20)

Wegwijs

Voorwoord:

Zoals het eeuwig vuur van de Olympus telkens wordt doorgegeven, heeft Katty Elias op 1 februari de fakkel van de functie als voorzitter van VONAC doorgegeven aan Johan Royeaerd. Daarnaast gaf zij ook de functie van eindredacteur van het trimestrieel tijdschrift Eigen-Wijs door aan Maya Dammans.

Vanaf heden zal ik, Maya, jullie voorzien van interessant en leerrijk leesvoer en jullie regelmatig laten stilstaan bij enkele doordenkertjes waar 'ik' soms echt stil van word.

Alvast een klein voorsmaakje:

*Het komt zoals het komt
soms anders dan verwacht!*

BZN

Maya Dammans

Veel leesplezier!

Wat is jouw mening omtrent deze publicaties?

Laat het ons weten en mail naar onze eindredactie!

Colofon:

✉ Verantwoordelijke uitgever voor deze nieuwsbrief is Johan Royeaerd

📄 Eindredactie: Maya Dammans - mayadammans@hotmail.com

👉 **Eigen-Wijs** verschijnt trimestrieel, met een oplage van 63 exemplaren.

Wie, waar & hoe:

- ☑ *Johan Royeaerd* (johan.royeaerd@fulladsl.be), tel: 0486/031 131 – voorzitter, coördinator, pedagogisch adviseur secundair en volwassenenonderwijs – pedagogisch adviseur strategie & beleid
- ☑ *Maya Dammans* (mayadamans@hotmail.com), tel: 0476/41 85 10 – pedagogisch adviseur gewoon en buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs, eindredacteur
- ☑ *Jeanine Billens* (jbillens@vub.ac.be), tel: 02/629 24 51 - ondervoorzitter
- ☑ *Katty Elias* (keliass@vub.ac.be), tel: 02/629 24 50 – penningmeester
- ☑ *Bert Murawski* (bmurawski@olo.be), gelegenheidsauteur

📍 Wij zijn gevestigd op het volgende adres:

VONAC vzw

p/a VUB-IDLO – lokaal 3B204
Pleinlaan 2
1050 Brussel

- 📖 Meer en andere informatie (o.a. deze en alle vorige nieuwsbrieven) vind je ook op onze website: www.VOOP.be

Vragen? Opmerkingen? Geef ons gerust een seintje!

Kijken in de School

Het gedragsstappenplan

OOBC Nieuw Vaart ontwikkelde de laatste jaren een doordacht gedragsstappenplan uit voor haar kinderen die type 3 onderwijs volgen. In deze bijdrage wordt de visie en werking van het gedragsstappenplan in grote lijnen toegelicht. Scholen die interesse hebben in het volledig uitgewerkte stappenplan kunnen dit via de directie Geertrui Sarens bemachtigen.

Het gedragsstappenplan is een waarderings- en evaluatiesysteem dat groeide uit de nood aan het stimuleren van kinderen om in de groep positief gedrag te tonen. Er werd werk gemaakt om kinderen die op verschillende niveaus verantwoordelijkheid en respect weten te dragen, meer waardering te geven en dit visueel te maken. Daarom werden er aan ieder niveau vrijheden gekoppeld waar een kind gebruik van kan maken.

Eerst en vooral is voor het welslagen van dit stappenplan een consequente aanpak, gedragen door het hele schoolteam, nodig. Daarenboven zijn vaste evaluatiemomenten en eventuele bijsturing van het stappenplan een noodzaak. Tevens wordt van elke leerkracht verwacht dat hij/zij instaat voor:

- het bieden van structuur;
- het bieden van positieve waardering;
- het bieden van nabijheid en herinneren aan werkpunten;
- het bieden van steun en;
- het bieden van leermomenten met aangepaste vormingsinhouden

Het gedragsstappenplan zelf werkt met 5 niveaus waarbinnen kinderen zich positioneren al naargelang ze bepaald (on)gewenst gedrag stellen. De verschillende niveaus doorlopen allen telkens een tijdsyclus van 4 weken, waarin aan een bepaald gedrag wordt gewerkt en het kind de kans krijgt om zijn/haar werkpunt positief te doorwerken.

Voor alle kinderen vanaf pedagogische eenheid 4 (schools krijgen deze kinderen een aanbod 2^e leerjaar), is het gedragsstappenplan op alle momenten dat de kinderen op school en in het semi zijn, van toepassing. Na elke werk-, speel- en eettijd worden de kinderen geëvalueerd. Dit heeft tot voordeel dat elk kind na ieder evaluatiemoment weer een nieuwe kans krijgt. Tevens hangt, in elk lokaal waar de kinderen komen, het gedragsstappenplan uit met achter de naam van ieder kind de kleurcode die overeenkomt met een bepaald niveau. Op het einde van de week wordt voor ieder kind de evaluatie gehouden. Het kind dat een hoger liggend niveau haalt, krijgt nieuwe werkpunten, verantwoordelijkheden maar dus ook een vrijheid. Zij die het niet kunnen halen, blijven functioneren op het niveau van die week en krijgt de mogelijkheid tot een gesprek.

Wie onderpresteert, zakt tot op het niveau van dat presteren. Vermits het kind vroeger getoond heeft dat het gedrag, eigen aan de hogere niveaus, wel kan stellen dient, om terug te klimmen, enkel de 4^e week van elk volledig doorwerkt niveau, goed te doorlopen.

Kinderen die te lang op hetzelfde niveau blijven functioneren, hebben extra ondersteuning nodig. We nodigen ze dan uit op de basiscel (= wekelijks overleg met de directe betrokkenen rond een bepaalde groep) om samen op zoek te gaan naar 'wat hen kan helpen om te stijgen'. Eventueel wordt dan het handelingsplan bijgesteld, er worden gerichte observaties gedaan en het permanentieboek wordt geraadpleegd. Mogelijks worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek en worden er afspraken gemaakt i.v.m. het verder inoefenen van de vormingsinhouden. Om een hoger niveau van vrijheden te bekomen, dient een kind 4 goed gescoorde weken te doorlopen.

Wat gescoord wordt = wat de volwassene gezien heeft. Wanneer kinderen klachten hebben over andere kinderen of volwassenen, noteren ze dit en steken het in de voorziene klasbrievenbus. Deze klachten worden dan meegenomen naar het groepsgesprek.

Kinderen die door heftige emotie de cognitieve controle verloren hebben over het gedrag, worden in crisispermanentie opgevangen. De gebruikelijke aanpak en het te voeren LSCI gesprek worden dan uitgewerkt. Voor kinderen met ernstige gedragsproblemen wordt er nog extra hulp voorzien. De gebruikte handelingsplannen geven hierbij de sterktes, zwaktes en noden van de kinderen aan. De werkpunten worden naar de praktijk vertaald via de gebruikte basismethodieken.

De verschillende niveaus waaraan de kinderen kunnen werken zijn:

1. Respectvol omgaan met leeftijdsgenoten en volwassenen
2. Zorgen voor zichzelf en eigen materiaal
3. Naleven van regels en afspraken
4. Verder volhouden van de vorige niveaus met bijkomende vrijheden
5. Verder volhouden van de vorige niveaus met bijkomende vrijheden

Het toelichten van de domeinen binnen deze niveaus en de mogelijk te bekomen vrijheden worden in dit artikel verder niet toegelicht, omdat dit ons te ver zou leiden. Geïnteresseerde lezers kunnen verdere informatie bij de school in kwestie bekomen.

Maya Dammans
Pedagogisch adviseur

Geertrui Sarens
Directeur OOBC Nieuwe Vaart

April thema

De centroscoop: Zelfevaluatie binnen kwaliteitszorg!

Iedereen zal inmiddels weten dat sinds het verschijnen van het kwaliteitsdecreet op 8 mei 2009 kwaliteitsopvolging een vaste waarde is geworden binnen onderwijs. We berichtten hier reeds eerder over in *Eigen-Wijs* (Jrg. 9, Nr. 27, april 2010).

We gaven toen aan dat onze CVO's (Centra voor Volwassenenonderwijs) voortaan de 'Kwaliteitsbox' gebruikten voor het opvolgen van hun kwaliteit. Ondertussen is daarvan niet alleen de Organiscoop de revue gepasseerd maar ook de Centroscoop. Een stand van zaken.

De 'Kwaliteitsbox'

Er zijn methoden zat om je kwaliteit in beeld te brengen en om ze op te volgen. Veel van die methodologie is ontwikkeld voor bedrijfsleven en vaak van daaruit vertaald naar non-for-profit. De kwaliteitshandboeken die binnen welzijn gebruikt worden zijn daar één uitvloeisel van. Binnen onderwijs is voor kwaliteitsopvolging geopteerd voor andere systemen.

Dit zijn veelal kaders gebaseerd op het EFQM-model (European Foundation for Quality Management). Er bestaan specifieke instrumenten voor secundair onderwijs en voor basisonderwijs. Voor het volwassenenonderwijs was er echter geen specifiek, eigen instrument.

VOCVO (het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs) heeft het initiatief genomen om voor de CVO's en de CBE's (Centra voor Basiseducatie) een bruikbaar instrument te laten ontwikkelen. Dit werd de Kwaliteitsbox. De basisidee vertrekt van de 'Deming'-cirkel. Deze PDCA-cirkel is in kwaliteitskringen een welbekend kader. De letters staan voor resp. Plan, Do, Check en Adapt. Zeg maar: plannen, uitvoeren, evalueren en bijstellen. Deze vier stappen komen in de opmaak van de Kwaliteitsbox de hele tijd terug.

Een doos vol inhoud

De 'Kwaliteitsbox' is ondertussen afgewerkt en in zijn definitieve vorm gepresenteerd. De box bestaat uit een CD-Rom die alle informatie groepeert, een boekje met daarin de meest essentiële uitleg, enkele centrale geplastificeerde overzichten en iets wat knipoogt naar 'speelgoed': setjes gekleurde kaartjes met letters op.

De hele structuur van de kwaliteitsbox is in de loop van haar ontwikkelingsproces een aantal maal aangepast. Ook de volgorde waarin de deelaspecten gebruikt worden heeft wijzigingen ondergaan. Maar de grote delen, waarnaar we ook in onze vorige bijdrage reeds verwezen, die zijn er nog steeds.

In die vorige bijdrage hadden we het al uitgebreid over de 'Organoscoop'. Dit is in feite een analyse, een foto, van de eigen organisatiecultuur. Iedere medewerker kan zijn of haar visie daarop geven. Na verwerking toont de organiscoop een beeld van het centrum op vlak van zes domeinen: kenmerken, leiderschap, medewerkers, mentaliteit, beleid & strategie en prestatieresultaten. Per domein wordt de organisatiecultuur dan in beeld gebracht als een mix van vijf culturen: personen-, taken-, machts-, functie- en empowerment cultuur. Dit zowel voor de actuele toestand als voor de gewenste.

Bedoeling was oorspronkelijk dat vanuit deze organiscoop direct zou begonnen worden met het opstellen van het beleidsplan. Dit omhelst zeven stappen en is een best tijdsintensief gebeuren. Vanuit het beleidsplan worden dan vertalingen gemaakt naar uitvoering: het procesmanagement. Daarna komt een evaluatiefase, die verwerkt wordt via verbeteracties: het projectmanagement. En zo kom je terug bij het begin en kan je -na verloop van tijd- een nieuwe organiscoop uitvoeren, om te zien of de beoogde verbeteringen zich ook effectief hebben voorgedaan.

Dit oorspronkelijke plan is echter wat aangepast. Er is voor gekozen om na de organiscoop eerst een zelfevaluatie te laten uitvoeren, vooraleer met het uitwerken van het beleidsplan van start te gaan. Op zich ook wel logisch: eerst een beeld krijgen van de eigen organisatiecultuur én een beeld van het eigen functioneren, om van daaruit een vertaling te maken naar toekomstige prioriteiten. En vandaar dat de 'Centroscoop' -ofwel de zelfevaluatie- een paar plaatsjes is opgeschoven in het hele plaatje.

De Centroscoop

De Centroscoop is dus een instrument voor zelfevaluatie. Het omvat 9 domeinen van de werking. Ingevuld wordt het door een selectie van het hele personeelsveld. De bespreking en interpretatie gebeuren op een interactieve manier, waarbij naar een consensus met alle invullers wordt gestreefd. En er wordt ook stilgestaan bij het belang van de getoetste aspecten. Een hele trits aspecten dus. We zetten ze hieronder even op een rij.

Negen domeinen

Een zelfevaluatie zou een beeld moeten geven van de volledige werking van een organisatie. In de praktijk is dat natuurlijk niet mogelijk en beperkt elke (zelf-) evaluatie zich steeds tot een selectie van die werking. Binnen de centroscoop is gekozen voor negen domeinen:

1. leiderschap: vooral de aansturing door de directie wordt hier bekeken
2. beleid & strategie: vanuit missie naar doelstellingen
3. personeelsbeleid: inhoud en gebruikte instrumenten
4. financiën: beheer van de financiële middelen
5. middelen & samenwerking: aanwending van middelen en strategische samenwerking
6. processen: de processen die de kernactiviteiten opvolgen
7. agogische aspecten: realiseren van het pedagogische project
8. klanten: verwachtingen realiseren en overleg
9. resultaten: worden verzameld i.f.v PDCA-aanpak

Voor elk van deze 9 domeinen zijn er drie groepen van vragen voorzien. Groep één komt overeen met de decretaal vereiste minimumeisen. Groep twee slaat op aspecten waar de

organisatie reeds beter scoort. Groep drie tenslotte staat voor de categorie 'best': de wil om uit te blinken in vergelijking met andere organisaties.

Per groep zijn er gemiddeld 5 à 7 vragen. Voor elke vraag wordt een score gegeven. Er zijn 6 categorieën van mogelijke scores:

- ?: ik weet het antwoord niet
- O: we zijn hier nog niet mee bezig
- P: we zijn hier nog niet mee gestart maar dit is wel gepland
- D: we hebben dit binnen onze werking, we doen dit
- C: we doen dit en checken dit ook geregeld
- A: we doen dit, evalueren dit stelselmatig en integreren de verbeteracties.

Voor de categorieën 'beter' en 'best' wordt ook nog eens een belang gegeven: hoe belangrijk vinden we dit aspect? Hier wordt gekozen op een schaal van 1 (niet belangrijk) tot 5 (zeer belangrijk).

Invullen en verwerken

Deze vragen worden vooreerst individueel ingevuld door een representatieve steekproef van medewerkers. Deze stuurgroep bevat leden van inrichtende macht, directie, middenkader, leerkrachten en secretariaat. Het invullen gebeurt digitaal en de documenten worden verzameld.

De verwerking gebeurt via de zogenaamde 'consensusvergaderingen'. Hierbij wordt voor elk van de vragen een consensusmening gezocht. Dus een score en een belang waar alle stuurgroepleden in consensus mee akkoord kunnen gaan. Dit gebeurt mondeling op één of twee overlegbijeenkomsten met de stuurgroep. Het modereren gebeurt vanuit VOCVO.

De resulterende score en belang worden direct digitaal vastgelegd in een verslagdocument. Hierin worden ook argumenten genoteerd (ter staving) of mogelijkheden om via kleine acties de scores voor bepaalde vragen te kunnen verhogen. VONAC verzorgt deze verslaggeving.

Wat nu verder?

De centroscopen zijn voor de drie CVO's inmiddels ingevuld en via de consensusvergaderingen besproken. De verslagen zijn gemaakt en intern, binnen het centrum, verder bekeken. Voor de resterende maanden van dit schooljaar kiest elk CVO twee kleine verbeteracties, die direct de score van twee (of meer) aspecten binnen de zelfevaluatie zullen verhogen. De stuurgroep zorgt er (mee) voor dat deze acties dit jaar nog tot het verwachte resultaat leiden. Er gebeurt ook een terugkoppeling naar de rest van het personeel.

Voor volgend schooljaar worden twee grote verbeterprojecten gekozen. Enerzijds is dat het opmaken van (of aanpassen van) het beleidsplan. Dit zal zowat het hele schooljaar in beslag nemen en zal ook via een representatieve stuurgroep vorm krijgen. Anderzijds zal elk centrum een eigen verbeterproject uitkiezen, waarmee ze aan de slag gaan.

Johan Royeaerd
Pedagogisch Adviseur strategie & beleid
Pedagogisch Adviseur pedag.-did. SO+CVO

Bij Bert op de koffie

	<p>Hotel Prison: de wereldreis van een tralietrotter</p> <p>Jan De Cock</p> <p>Uitgeverij Lannoo, 416 blz.</p>
---	--

Waarom moeten we nu een boek lezen van een kerel die de wereld rondreist en zich laat opsluiten in gevangenissen? Hij blijft slapen in krochten, op britsen, op beton, liggend en staand. Hij schijt en vreet waar je van beide misselijk wordt. Hij wroet zich in de diepste onmenselijkheid en schurkt zich tegen de schoonste vormen van mens-zijn.

Dit boek moet je doorbladeren en op je laten inwerken. Hierbij tien redenen:

1. Jan De Cock is een persoonlijke vriend en voor vrienden doe je iets extra.
2. Onzen Daan (pleegzoon) heeft dyslexie en leest geen enkel boek behalve dit boek, dat heeft hij verslonden. Hoe zou dat komen?
3. De opbrengst van dit boek gaat naar het werk van Jan voor de verbetering van het gevangeniswezen in de wereld. En het is al moeilijk om hier middelen voor te genereren.
4. Het is een vlot boek, Jan heeft een fijne pen, vol humor en oog voor kleurige anekdotes. Zijn boeken zijn zeer onderhoudend.
5. Het boek geeft je een ander kijk op reizen of beter op de verrijking van jezelf via het trekken door andere werelden en het delen van dagdagelijks leven met anders geurende mensen.
6. Het tralietrotten ontsproot vanuit het werken met straatkinderen in Chili waar de generationele verbondenheid met gevangenis en ouders/ kinderen existentieel aanwezig was. Ook dat krijg je mee.
7. Jan heeft met eigen middelen een modelgevangenis uit de modder, de stront, de corruptie en het ongeloof opgetrokken. In Congo, in Goma, midden in oorlogsgebied. Hij deed dit zonder masterplan alleen met zijn enthousiasme en zijn ontwapenende drive. Deze daad is een spiegel van bovenmenselijk presteren (lees ook: De kelders van Congo).
8. Als Belg/Vlaming moet je fier zijn op zulke kerels als Jan en ze dan ook kennen. Het is wat droevig als je enkel de naam van voetballers kan opsommen.

9. Terecht was Damiaan de Grootste Belg, als je het boek ter hand neemt zal je weten waarom Jan toch ook wel een plaatsje in de top verdient.
10. Jan schreef in mijn exemplaar van zijn boek: "Bouw een school en je vermijdt een gevangenis". En soms zeg ik tegen mezelf: "Ja Jan, je hebt gelijk en dan zet ik door, glimlach en houd vol".

Bert Murawski
Directeur Remi Quadens

Studiedagen - vormingen

Deze rubriek omvat korte samenvattingen van gevolgde studiedagen door het team. Op de website van VOOP komt steeds een meer uitgebreid verslag. Voorts is bij de persoon die namens VONAC deel nam aan het studiemoment ook steeds verdere informatie op te vragen.

Heb je als individuele leerkracht, school ook interessante vormingen gevolgd en wil je de inhoud met collega's delen? Vanaf heden kan deze informatie hier een plekje krijgen.

Symposium: Van Mankement tot Talent

Tijdens het symposium van 8 oktober 2010 kwamen twee grote luiken aan bod. Enerzijds werd een algemeen juridisch kader geschetst dat de rechten van mensen met een handicap weergeeft. Volgens dit kader kunnen er voldoende aanpassingen worden doorgevoerd. Deze kunnen ook in het onderwijs worden toegepast. Vervolgens werd het VN-verdrag kort toegelicht.

Een tweede luik ging dieper in op de leerstoornis dyscalculie. Annemie Desoete gaf de definitie, de criteria en reeds uitgevoerd wetenschappelijk onderzoek hieromtrent weer. Tevens werden een aantal tips om met dyscalculie om te gaan, aangegeven.

Een volledige uiteenzetting van het symposium kan bij Maya Dammans worden opgevraagd.

Blijven leren!

Op 29 november 2010 ging in het provinciegebouw van Brugge een studievoormiddag door over levenslang leren in het volwassenenonderwijs. Op basis van een onderzoek hiernaar binnen de provincie West-Vlaanderen werden tal van aspecten van voortgezet leren voorgesteld. Naast de onderzoeksresultaten op zich was er vooral aandacht voor beleidsaanbevelingen om de participatie binnen levenslang leren te verhogen. Er werd tevens een engagementsverklaring ondertekend.

Johan Royeaerd volgde deze studiedag namens VONAC en ondertussen heeft een terugkoppeling plaatsgegrepen naar de drie CVO's binnen VOOP. Vooral op vlak van marketing bood deze studieochtend zinvolle aanknopingspunten.

VASEV LLL

Het VASEV LLL is een screeninginstrument voor laaggeschoolde, volwassen cursisten, dat op vraag van VOCVO ontwikkeld werd. Het gaat verder dan de reeds bestaande VASEV-test door zich vooral op het 'LevensLang Leren' te richten. De studiedag vond plaats in Brussel op 28 november 2010 en Johan Royeaerd nam hieraan deel.

Aan bod kwam vooreerst het voorstellen van het meetinstrument zelf, gevolgd door een uiteenzetting over de typologie van cursisten op basis van deze test. Daarna werd een praktijkvoorbeeld gegeven vanuit een school voor Tweedekans onderwijs, waar ze met behulp van deze test de mate van uitval van minder sterke cursisten heel sterk hebben kunnen beperken.

Leerplannen: handrem of handvat voor beleidvoerend vermogen?

Op 1 december 2010 ging de studiedag 'Leerplannen: handrem of handvat voor beleidvoerend vermogen' door. Uit deze vorming kwam naar voor dat het leren op school op twee verschillende niveaus gebeurt, namelijk:

- het instrumentele niveau $\left\{ \begin{array}{l} \text{MACRO} \Rightarrow \text{ET} \\ \text{MESO} \Rightarrow \text{leerplannen} \\ \text{MICRO} \Rightarrow \text{leerboeken} \end{array} \right.$
- het existentiële niveau } het impliciet curriculum = vitale leren

Deze 2 niveaus moeten volgens prof. Peter Van Petegem zo dicht mogelijk bij elkaar worden gebracht. Tevens gaf prof. Van Petegem aan dat het huidige basisdecreet heel ruim is en veel toe laat, maar dat nog weinig scholen hiervan gebruikmaken. Volgens van Petegem is de beschikbare beleidsruimte (autonomie) en het benutten van de beleidsruimte aan elkaar gelinkt. Zo blijkt de beste situatie deze te zijn waar zowel de beschikbare ruimte als het benutten van de beleidsruimte heel groot is.

De vorming werd afgesloten met een aantal good practices van scholen en een debat tussen een experten panel.

Inclusief onderwijs in het licht van het VN verdrag

Donderdag 27 januari was het toneel van een studiedag omtrent de implicaties van het VN verdrag van de rechten van personen met een handicap. Dit is inmiddels ook door ons land geratificeerd. Alleen: de concrete implementering in de schoolpraktijk hinkt nog een tijdje achterop. De studiedag was opgezet door Vleva, het Vlaams-Europees verbindingsagentschap. Maya Dammans en Johan Royeaerd volgden deze studiedag.

Tijdens de studiedag kwamen tal van facetten van deze hele problematiek aan bod. Het begon met een sprekende getuigenis van een gehandicapt iemand, die net door haar handicap al niet op tijd op de conferentieplaats geraakte. Het Europees beleid werd toegelicht en er volgde een boeiende uiteenzetting over het zoeken naar bruikbare modellen binnen inclusief onderwijs. Ook het juridisch luik kwam aan bod, evenals een aantal praktijk-

voorbeelden uit binnen- en buitenland. De dag werd afgesloten met een panel tussen meerdere experts.

Tussentijdse evaluatie decreet volwassenenonderwijs

De studiedag ging door op 18 februari 2011 in het Vlaams Parlement met als titel 'Op weg naar kwaliteitsvol en kansrijk leren'. In de voormiddag kwamen verschillende onderwerpen aan bod: terugkoppeling van een evaluatieonderzoek, de consortia, financiering en subsidiëring, centrumreglementen, dynamo 3 (Canon cultuurcel) en het nieuw datamodel voor het volwassenenonderwijs.

De namiddag was ingeruimd voor discussiefora met als doel beleidsaanbevelingen te formuleren. Vijf groepen gingen aan de slag met aspecten als curriculumontwikkeling, samenwerking met consortia, het landschap volwassenenonderwijs, financiering & subsidiëring of nog inschrijvingsgelden & rechtspositie van de cursist.

De directies van onze drie CVO's en Johan Royeaerd namen deel aan deze studiedag.

Studiedag: Time-out in het buitengewoon onderwijs!

De studiedag ging door op 22 februari 2011 en bestond uit een plenair gedeelte en een aantal workshops waaraan kon worden deelgenomen. Tijdens het plenaire gedeelte werd de werking van het kinderrechten commissariaat en het daaraan gekoppeld 'decreet Rechtspositie' toegelicht. Zo was er aandacht voor het toepassingsgebied, de uitgangspunten van het decreet, de rechten van de minderjarigen en de vastgestelde knelpunten in visie en praktijk. Niet tegenstaande het Decreet Rechtspositie niet op het onderwijs is gebaseerd, kan de ontworpen checklist 'Kinderen in afzondering' wel gehanteerd worden in verschillende onderwijssettings. De brochure is gratis te downloaden op www.kinderrechten.be. In de namiddag woonde ik (Maya Dammans) twee workshops bij van scholen die hun schoolwerking en time-outproject toelichtte. Tijdens deze workshops werd er eveneens aandacht geschonken aan de nood van opvang en begeleiding van leerkrachten in crisissituaties met leerlingen. Het ging hier om twee zeer bruikbare praktijkvoorbeelden. De scholen situeerden het volledige proces dat zij doormaakten tot de dag van vandaag en hoe zij in de toekomst het project nog zullen bijsturen.

Workshop: Op stap naar een strategisch VTO-beleid

Tijdens de workshop, die doorging op 25 februari 2011 pleitte mevr. Patricia Van Dessel voor een strategisch en gestructureerd VTO-beleid. Zij stelde dat bedrijven willen investeren in leren en werknemers willen leren. Het reflectie-actieinstrument van de U Hasselt toonde aan dat "werken aan de werkgoesting betekent werken aan de leergoesting".

Om het VTO-beleid te structureren moet een kader vastgelegd worden en behoeften moeten onderzocht worden - hiervoor zijn verschillende peilings- en analysetechnieken beschikbaar. Deze moeten dan vertaald worden naar opleidingsvoorstellen. Hiervoor moeten prioriteiten gesteld worden wat niet altijd gemakkelijk is. Daarna moet een opleidingsplan (=VTO-plan) opgesteld worden waarbij keuzes moeten gemaakt worden (basisvorming/beroepsspecifieke basisvorming- doelgerichte vorming - specialisatie). Zo kan men voor elke werknemer een POP (=persoonlijk ontwikkelingsplan), een PAP

(=persoonlijk actieplan), een TOP en een TAP opstellen. De verzamelde documenten kunnen bij Jeanine Billens (jbillens@vub.ac.be) worden aangevraagd.

Prikbord

Deze rubriek staat open voor ieder die zich geroepen voelt iets te vragen, te suggereren, op te merken, te informeren...

Evaluatie van de engagementsverklaring op vlak van de samenwerking tussen onderwijs en de residentiële voorzieningen bijzondere jeugdbijstand

Vanuit het departement onderwijs is recent een evaluatie gehouden van de samenwerking tussen onderwijs en de residentiële voorzieningen bijzondere jeugdbijstand. Ook OKO, het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers waar onze koepel VOOP deel van uit maakt, volgde deze evaluatie op. Johan Royeaerd participeerde hierin als coördinator van VONAC en vertegenwoordiger van OKO.

De samenwerking tussen de departementen onderwijs en welzijn (residentiële voorzieningen bijzondere jeugdbijstand) werd op 10 februari 2009 boven de doopvont gehouden. De volgende partijen ondertekenden deze engagementsverklaring: de ministers van onderwijs en welzijn, de residentiële voorzieningen bijzondere jeugdbijstand, de onderwijskoepels en de vrije-CLB-koepel. Er was toen afgesproken om na twee jaar een evaluatie uit te voeren. Deze greep plaats op 1 februari 2011 op het departement onderwijs in Brussel.

De engagementsverklaring voorzag vooral in het ter beschikking stellen van een 'netwerkfiche'. Dit is een invulformulier dat zowel aan scholen als aan residentiële voorzieningen toelaat om op een gestructureerde manier afspraken te maken over die aspecten die voor het veilig stellen en goed vorm geven van het recht op onderwijs van jongeren in residentiële instellingen van belang zijn. Gedacht kan hier worden aan aspecten zoals: benoemen van verantwoordelijken, communicatie naar ouders, relevante derden, afspraken over rapporten, afwezigheden, rekeningen, begeleiding. Op het einde van dit artikel is de netwerkfiche toegevoegd ter illustratie. Tevens voegen we hier ook de situeringstekst toe die Evi Neven van het departement onderwijs compileerde.

Uit de evaluatie op 1-2-2011 kwam namelijk vooral naar voor dat de communicatie van het bestaan van deze engagementsverklaring en van de netwerkfiche verbeterd kon worden. Er is afgesproken om begin maart een nieuwe infocampagne op te zetten naar alle betrokken partners. De departementen onderwijs en welzijn hebben hier initiatief genomen. In Schooldirect van 2 maart verscheen een artikel, met een link naar zowel de engagementsverklaring als naar de netwerkfiche. Direct daarna hebben de onderwijskoepels dezelfde

oefening gedaan. Zo is ook vanuit VONAC een mail vertrokken naar de directies van al onze VOOP-scholen en naar de partners binnen OKO.

Het is de bedoeling in de loop van de zomer deze oefening te evalueren en te zien of er verdere stappen nodig zijn, en zo ja welke. Op 19 mei is tevens een breder overleg voorzien tussen onderwijs en welzijn, waar we tevens op aanwezig zullen zijn. Wordt dus vervolgd.

(Schooldirect 2 maart 2011)

Werk nauwer samen met residentiële voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand

(BO, SO, CLB)

Elke school en CLB wordt wel eens geconfronteerd met een leerling die wordt opgenomen in een residentiële voorziening Bijzondere Jeugdbijstand. Of met een nieuwe leerling die verblijft in een dergelijke voorziening. Die jongeren blijven ondertussen gewoon school lopen.

Dan is samenwerking tussen de voorziening en de school/het CLB sterk aan te raden, opdat de schoolloopbaan van de jongere zo weinig mogelijk in het gedrang komt. Samenwerken is ook voor de school en het CLB nuttig, want de voorziening kan hen ondersteunen in hoe ze het best omgaan met de jongere. De ouders en de jongere zelf moeten zo veel mogelijk betrokken worden in die samenwerking.

Op het terrein werken scholen/CLB's en voorzieningen nu al samen. Er zijn heel wat voorbeelden van goede praktijk.

Voor scholen die daar nog geen ervaring mee hebben, is er een instrument dat de communicatie tussen de leerling, de ouders, de voorziening, de school en het CLB vergemakkelijkt. Op die netwerkfiche staan vragen waarop de betrokkenen samen een antwoord kunnen zoeken in functie van een optimale samenwerking. Bijvoorbeeld: wie ondertekent het rapport, wie is mijn aanspreekpersoon binnen de voorziening, wie brengen we op de hoogte wanneer de leerling afwezig is. Maar ook: hoe gaan we het best met de jongere om?

De netwerkfiche werd ontwikkeld door een werkgroep van school- en CLB-directies, beheerders van voorzieningen, koepelverenigingen van onderwijs, CLB en welzijn en de administraties Onderwijs en Welzijn.

Wil jouw school/CLB graag nauwer samenwerken met de voorzieningen waar je leerling verblijft? Aarzel dan niet om met de voorziening contact op te nemen.

NETWERKFICHE LEERLING

Elke school en elk CLB wordt wel eens geconfronteerd met een leerling die is opgenomen in een residentiële voorziening van de Bijzondere Jeugdbijstand. Een goede begeleiding en opvang van deze leerlingen vergt een goede communicatie en samenwerking tussen de voorziening en de school/het CLB. Dit om er enerzijds voor te zorgen dat de voorziening de jongere op de best mogelijke manier kan begeleiden, mede met het oog op een verdere positieve schoolloopbaan van de jongere. Anderzijds om ervoor te zorgen dat de school de jongere op de aangewezen manier ondersteunt. Een erg belangrijk uitgangspunt hierbij is

dat scholen, CLB en voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand zo maximaal mogelijk de betrokkenheid van de jongere zelf en van de ouder(s) nastreven.

Deze netwerkfiche is bedoeld als een leidraad om de communicatie en samenwerking te vergemakkelijken. Men kan ze overlopen en invullen tijdens een gesprek tussen school, voorziening, jongere en desgevallend ouders. Indien nodig of indien praktisch haalbaar kan ook het CLB bij dit gesprek betrokken worden. Deze netwerkfiche is uiteraard niet exhaustief, andere elementen kunnen ook aan bod komen tijdens dit gesprek. Belangrijk is wel dat er rekening wordt gehouden met de deontologische regels en dat de informatie-uitwisseling steeds gebeurt in het belang van de jongere.

LEERLING: Identificatiegegevens en studierichting en klas	
SCHOOL: Identificatiegegevens	DIRECTIE: VERANTWOORDELIJKECONTACTPERSOON +BEREIKBAARHEID + CONTACTGEGEVENS:
CLB: Identificatiegegevens	DIRECTIE: VERANTWOORDELIJKECONTACTPERSOON +BEREIKBAARHEID + CONTACTGEGEVENS:
VOORZIENING BJB: Identificatiegegevens	DIRECTIE: VERANTWOORDELIJKECONTACTPERSOON +BEREIKBAARHEID + CONTACTGEGEVENS:
VERANTWOORDELIJKE OUDER(S): (In het geval zij recht op informatie hebben en dienen te ontvangen) Identificatiegegevens	
ANDERE RELEVANTE DERDEN: (Indien van toepassing) Identificatiegegevens	

CONCRETE AFSPRAKEN	
RAPPORT	Wie haalt het rapport af? Wie ondertekent het rapport?
OUDERCONTACT	Wie uitnodigen voor oudercontact en op welke manier?
INFORMATIE VAN DE SCHOOL	Wie dient de informatie te krijgen m.b.t. schoolse aangelegenheden en hoe wordt die bezorgd?
AFWEZIGHEDEN	Wie wordt op de hoogte gebracht van afwezigheden en op welke manier?
ORDE -EN TUCHTMAATREGELLEN	Wie wordt op de hoogte gebracht van orde -en tuchtmaatregelen en op welke manier?
SCHOOLREKENINGEN	Aan wie dient de schoolrekening gefactureerd te worden en met welke periodiciteit?
BEGELEIDING DOOR SCHOOL	Wie dient op de hoogte gebracht te worden van de eventuele leerlingenbegeleiding op school? (ouders, instelling, relevante derden) Hoe en door wie worden de betrokkenen op de hoogte gebracht van de leerlingenbegeleiding op school?
BEGELEIDING DOOR CLB	Is er een weigering tot CLB-begeleiding? Op welke wijze kunnen (of mogen) de ouder(s) of rele-

	<p>vante derden betrokken worden?</p> <p>Is er een verzet op het uitvoeren van medische consulten/vaccinaties?</p> <p>Aan wie dienen de resultaten/verwijzingen n.a.v. medische consulten te worden doorgegeven?</p>
--	--

ONDERWIJSSPECIFIEK: welke andere gegevens zijn relevant in functie van de onderwijssituatie van de jongere?

Hier kan het bijvoorbeeld van belang zijn te vermelden of de jongere beschikt over een PC, of er mogelijkheid is tot groepswerk na de schooluren, wie de werkgever is in bijvoorbeeld een deeltijds leersysteem en op welke wijze die kan betrokken worden en gecontacteerd, enz.

Ook elementen met betrekking tot het leren en studeren, zoals leermoeilijkheden, kunnen hier een plaats vinden.

ALGEMEEN: met welke relevante contextgebonden of persoonsgebonden elementen dient rekening gehouden te worden door de school/CLB in de omgang met (en de schoolse begeleiding van) de jongere?

Hier kan het bijvoorbeeld van belang zijn te vermelden in welke verblijfsformule de jongere verblijft in de voorziening (leefgroep, kamertraining, begeleid zelfstandig wonen, tussenvorm tussen ambulante en residentiële opvang ...)

Ook indien er bijvoorbeeld een contactverbod is met de ouders, kan dit relevant zijn om hier te vermelden. Dit deel is ruim te interpreteren, belangrijk daarbij is dat er een maximale betrokkenheid is van de jongere bij het invullen ervan.

AVI binnenstebuiten

Basisscholen kunnen de technische leesontwikkeling van hun leerlingen op een nieuwe manier volgen. Cito en KPC Groep hebben het initiatief genomen om AVI te integreren met de toetsen Technisch lezen (Leestechneik & Leestempo) uit het Cito Leerling- en onderwijsvolgsysteem. Daaruit volgen nieuwe AVI-niveaus om de leesvaardigheid van leerlingen en de leesmoeilijkheid van kinderboeken nog beter op elkaar af te stemmen. Welk zijn de voordelen van deze nieuwe aanpak en hoe start je ermee op school?

http://www.abimouitgeverij.com/v2/educatieve_uitgaven/index.php?pg=detail&rid=460In AVI Binnenstebuiten vind je de meest gestelde vragen over de nieuwe AVI-procedure in Vlaanderen, mét antwoorden. De antwoorden leren je hoe de puzzel in elkaar zit en hoe je best kunt **omgaan met de vernieuwde DMT en AVI-toetskaarten en met de toetsen Technisch lezen**. Het nieuwe systeem wordt hier op een heldere en objectieve manier ontrafeld.

'De auteur, prof. Dr. W. Van den Broeck – VUB, heeft een eerlijke poging ondernomen om de vele vragen onbevangen te beantwoorden en mogelijke knelpunten op een begrijpelijke manier uit te leggen.'

Prof. Dr. W. Van den Broeck - VUB

☞ Meer informatie vind je op: www.abimo.net

'Doe de Gloop!'

Een mondiaal lesidee in 3 muisklikken.

Wat is 'Wereldlesidee'?

Djapo biedt je met 'Wereldlesidee' 30 stevig uitgewerkte lessuggesties: 10 thema's voor elke graad van het lager onderwijs. De thema's zijn: beroepen - diversiteit - geld - grondstoffen - landbouw - reclame - techniek - voeding - weer - wonen.

Djapo doet dit met een duidelijke knipoog naar de ons omringende wereld, zo worden er bijvoorbeeld vragen gesteld bij wat er zoal vierkant draait en worden leerlingen gestimuleerd om hierover na te denken en zelf tot acties en oplossingen te komen.

Hoe werkt 'Wereldlesidee'?

De lessuggesties hebben een zelfde vaste structuur: van verwondering naar kennis, van filosoferen naar actie en reflectie. De lessuggesties bevatten o.a. prikkelende werkvormen en actie-ideeën, met verrassende achtergrondteksten die de thema's levendiger maken. Filosoferen, actie en reflectie zijn telkens uitgewerkt als optioneel onderdeel.

De voordelen voor de leerkracht op een rijtje

De lessuggesties zijn gratis en zijn geschreven door mensen met ervaring in het onderwijs, spelen in op een pak eindtermen, reiken omliggende ideeën aan, laten ruimte voor eigen inbreng en introduceren vernieuwende methodieken uit het systeemdenken.

☞ Meer informatie vind je op: www.wereldlesidee.be !

Onderwijs & humor

Abonnementenservice

Iedereen waar we aan dachten heeft een exemplaar van deze nieuwsbrief in de bus gekregen. Toch zullen er geïnteresseerden tussen de mazen van het geheugen geglipt zijn. Vergeef het ons en wees niet boos. Laat ons gewoon even weten wie ook nog graag een exemplaar wil ontvangen en we sturen graag dit en alle andere komende nummers op!

Contacteer Maya:

mayadamans@hotmail.com

Adres : **VONAC vzw**

P/a VUB/IDLO, lokaal 3B204

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Agenda¹

Lerarendag: landbouw en voeding

Naar aanleiding van de Wereldgezondheidsdag, nodigen wij alle leerkrachten uit om eens te kijken hoe je kleuters en leerlingen op een educatieve, maar leuke manier kan laten kennismaken met gezonde voeding en waar deze vandaan komt (voedselketen).

Op woensdag 6 april kunnen leerkrachten op diverse locaties in Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant terecht voor een toelichting over de mogelijkheden om in klasverband rond voeding te werken. Je verneemt onder meer welke educatieve materialen ter beschikking zijn, welke excursiemogelijkheden er zijn en welke subsidies er door de provinciale en/of Vlaamse overheid kunnen worden verkregen. Daarnaast krijg je een rondleiding op een unieke locatie, die je later met de klas kan overdoen.

☞ Deelname aan de lerarendag is gratis.

Weidepoort.be - Marijke Jordens, Diestsevest 40, 3000 Leuven, tel.016 28 60 27 of info@weidepoort.be.

Neem alvast een kijkje op: www.weidepoort.be

NMEC De Helix: Vormingen 2011:

Ben je voor een opdracht of louter uit interesse op zoek naar methodische en inhoudelijke vernieuwing en praktijkgerichte aspecten in de natuur- en milieueducatie?

Ben je als **team** van een NME-centrum, een natuur- en milieuvereniging, een milieudienst, een basis- of een secundaire school, een lerarenopleiding... geïnteresseerd in alles wat te maken heeft met natuur en milieu?

Wil je **Natuur- en Milieueducatie** verbreden met **Educatie voor Duurzame ontwikkeling**? Ben je hiervoor op zoek naar verruimende inhoud en gepaste methodieken die optimaal aansluiten bij de belevings- en belangstellingswereld van jongeren en andere doelgroepen? Zoek je een zinvolle invulling voor een studiedag, een vorming in het kader van Milieuzorg Op School of Ecocampus, een milieudag binnen je organisatie, een activiteit voor leerkrachten, NME-ers, natuurgidsen en/of natuurouders in de eigen omgeving? Op jouw vraag en op een locatie in je buurt, biedt De Helix een aantal praktijkgerichte vormingsactiviteiten aan.

Een minimum van 10 deelnemers is vereist. De vorming is gratis.

Contactgegevens: dehelix@lne.vlaanderen.be - 054 31 79 69

¹ In deze rubriek is het niet onze bedoeling het totale aanbod van nascholingen, lezingen, cursussen, enz in Vlaanderen weer te geven. De selectie gebeurt willekeurig, zonder wie of wat dan ook te willen bevoordelen of benadelen.

Neem al

: 'Hou het stil! Infoavond over geluid en stilte

Tijdens deze geanimeerde voordracht ontdek je de eigenschappen van geluid en krijg je een andere kijk op decibels en de gevaren ervan.

Je krijgt tussendoor de gelegenheid om zelf geluiden te registreren met decibelmeter en ze te interpreteren naar sterkte. Mensen maken gebruik van lichaamstaal en geluid om te communiceren. Je ontdekt hoe de geluidssignalen worden opgevangen door het gehoor en tevens ook hoe dat bij dieren gebeurt. Enkele bronnen van geluidshinder worden onder de loep genomen en de gevolgen hiervan op de gezondheid. Ook de polemieken rond de geluidsnormen op festivals wordt ter sprake gebracht. In het kader van preventie maak je kennis met verschillende types van oorbeschermers. Datum: 28 april 2011 Uur: van 19.30 u. tot 22 u. Organisatie: NMEC De Helix Spreker: Hilde De Lausnay Locatie: NMEC De Helix Hoogvorst 2 9506 Geraardsbergen Info: www.dehelix.be tel.: 054 31 79 50

☞ Inschrijven is gratis en niet verplicht.

Studie- en ontmoetingsdag IDLO

Het Interfacultair Departement Leraren Opleiding (IDLO) van de Vrije Universiteit Brussel organiseert op woensdag **4 mei 2011** haar eerste studie- en ontmoetingsdag: "*Samen werken aan de leraar van morgen.*"

Indien u extra informatie wenst, kan u telefonisch contact opnemen op het nummer 02 629 12 97 of mailen naar lies.feron@vub.ac.be

(Zie uitnodiging achteraan.)

